

דבר תורה לשלחן שבת

מתורת הגאון רבי אלעזר זאב רז שליט"א
רבה של תל ציון, ראש ישיבת פלא יועץ

פלא יועץ

- חג הסוכות -

סוכה היא מצוה חשובה וחביבה הבאה מזמן לזמן, ואשריהם ישראל רובם נזהרים ועושים סוכה נאה בכלים נאים, זכאה חולקהון.

כמה חביבה מצוה זו בין לפי הפשט, והיא העומדת לאדם לכפר במקום גלות, ובין לפי הסוד גבהו סודותיה, ומעט אשר השיגה ידיעתנו הוא שהשכינה פורשת כנפיה עלינו, והאם רובצת על האפרוחים ושבעה אושפיזין עלאין אור ניצוצי נשמתם שוכנים שם, אשר מטעם זה גדלה קדשתה כקדושת בית הכנסת, ומטעם זה אסרו לנהוג בה מנהג בזיון, וכל שכן שחוק וקלות ראש. ואמרו על האר"י ז"ל שהיה נזהר שלא לדבר שיחת חולין תוך הסוכה. ובודאי שמי שנזהר לקבע דירתו וישיבתו בה כל שבעת הימים בקדושה ובטהרה באימה ויראה ושמחה רבה כדת מה לעשות, קונה קדושה ותוספת הארה בנפשו רוחו ונשמתו, ומצא כדי גאולתו לכל השנה לעבוד את בוראו עבודה תמה. ועוד נלוה בחג הקדוש הזה מצות שמחה של מצוה. ואם בכל הרגלים מצוה לשמוח על אחת כמה וכמה בחג הקדוש הזה, אשר הוא זמן שמחתנו כאשר אנו אומרים בתפלה, ועליה כתיב 'ושמחת בחגך והיית אך שמח'.

וצונו לשמוח שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל: שמי שיהא שמח וטוב לב ולא יצטער כלל בחג הקדוש הזה, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה ויהיה לעולם שמח.

(רבנו אליעזר פאפו
ספר "פלא יועץ" ערך 'סוכה')

בניית הסוכה

כתב הרמ"א (סס"י תרכד) להתחיל בבניית הסוכה במוצאי יום הכיפורים, ונאמרו בזה כמה טעמים: החיד"א בברכי יוסף (סימן תרכד) כתב שהטעם שמתחילין לעשות במוצאי כיפור, דאסמכוה אקרא 'וישב ביום ההוא עשיו לדרך שעירה ויעקב נסע סוכותה'. ע"כ. וכונתו דאחר שנשלח השעיר הוא עשיו לעזאזל ונטהרנו מהעוונות אזי נוסעים למצות סוכה.

ובספר אלף המגן (על מטה אפרים סי' תרכד אות טו) נתן טעם לבניית סוכה במוצאי כיפור. וז"ל: עוד כתבו טעם לזה כי במוצאי יוה"כ פ אין לך אדם מישראל שאינו טהור מקדושת יוה"כ פ, באופן כי מלבד שהסוכה היא נעשה מדברים שאינם מקבלים טומאה, נוסף עוד, שהיא נעשה בגוף טהור ונקי כדי להשרות שכינה במעשה ידיהם. עכ"ל.

ועוד כתב (שם): כתבו בספרים כי היות שהיצה"ר מתקנא בנו ומבקש להפילו אותנו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, על כן יזהר להתחיל תיכף בהמצוה, על דרך קדמיה לרשיעא עד לא יקדמוך. עכ"ל. והיינו כי צריך לצאת ממצוה למצוה כלומר לצאת ומיד להכנס למצוה ולא יהא פנאי, וכמ"ש במדרש שהביא הטור (סימן תקפא) שאין עוונות אחרי כיפור, כי יוצאין מכיפור ומיד עוסקים בסוכה ולולב. וזה "ראשון לחשבון עוונות", וע' מ"ש באליה רבה (שם) בזה.

עוד י"ל בס"ד כי כיון שאנחנו "רצויים", כמ"ש במדרש שבת קול יוצאת ואומרת "לך אכול בשמחה לחמך כי כבר רצה האלקים את מעשיך". לכך מתאים מעתה לעסוק ב"סוכה" שסוכה היא מלשון "סוכה ברוח הקודש" (ע' מגילה יד). וכיון שנעשנו טהורים עם לב חדש כמ"ש לב טהור ברא לי אלקים (ע' בדרוש טו להרב בית הלוי), וא"כ יש לנו "רוח" נכון, לפיכך נעסוק מיד ברוח הקודש שהיא הסוכה.

ועוד יש לפרש כי כשאדם עם עוונות עליו להסתתר כמ"ש פחדו בציון חטאים, (ע' ברכות ס). וכתוב ערום ראה רעה ונסתר וגו', וצריך לשנות פניו לבלתי יכירוהו הבעלי דינים, כמ"ש בתיקוני זוהר הקדוש (דף קכט): "משנה פניו ותשלחהו" ע"ש. אכן אחרי שנתכפרנו מכל עוונות ביום האדיר יום הכיפורים, א"כ יכולים לישב פרזות אין חומה, כי אין פחד. וזה יורה ענין הסוכה שהוא חוץ לחומות ביתו להורות שאין פרץ ואין פחד, וכולנו שאננים ואין מחריד.

גם יש לרמוז כי כיון שנתקיים בנו לב טהור ורוח נכון (ע' בדרושי בית הלוי דרוש טו) ובת קול אומרת "ושתה בלב טוב יינך", א"כ נתקן ה"לב" ולכך ראוי לעסוק בסוכה שהיא בחינת הלב בינא ליבא היינו אימא כנודע.

(מתוך הספר החדש "אור שבעת הימים" חלק ב' פרק ג)

שואל ומשיב

נערך על פי תשובות שהשיב מורנו הרב שליט"א בכתב ובעל פה.
כאן הובאו המסקנות בקצרה, ועוד חזון למועד אי"ה

נוי סוכה בקישוט שנוצר ליום חגם

שאלה: האם מותר להשתמש לנוי סוכה בקישוטים שיוצרו ליום חגם של הגויים.
תשובה: מעיקר הדין מותר מכמה טעמים ו"הזמנה לאו מילתא", ומ"מ ראוי שלא להשתמש בהם. וכן ראיתי בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאמר שמכוער הדבר להשתמש בהם לנוי סוכה, אך מותר להשתמש. עכ"ד. [ונתבאר בספר אור שבעת הימים ח"ב הנד"מ (פרק א סעיף יג)].

בניית סוכה על ידי קטן

שאלה: האם קטן יכול לבנות את הסוכה.
תשובה: יכולים לשתפו בעשיית הדפנות, אבל לא בנתינת הסכך לכתחילה אע"פ שמותר. ואם יאמר לקטן: 'שיתן לשם צל', מותר בשופי.

מקום אמירת "עולו אושפיזין"

שאלה: היכן יעמוד האדם בשעה שאומר "עולו אושפיזין", בפתח הסוכה מבחוץ או מבפנים.
תשובה: יעמוד בפתח הסוכה "מבפנים" וכן מפורש בלשון הזוה"ק (אמור קג): וקאים על פתח דסוכה "מלגאו". ומבואר באורך בספר אור שבעת הימים ח"א (עמוד כד).

שאלות ניתן להפנות לת.ד. 57124 ירושלים, או בפקס: 02-9709118,

או דרך מערכת הגליון בדוא"ל: dvartora1@gmail.com

אבו יקרה

רבנו ישראל מאיר הכהן מראדין בעל "חפץ חיים" נהג להעמיד את הסוכה בפניה מסויימת בחצר ביתו. לאחר פטירת אשתו נשא החפץ חיים אשה שניה, ובאותה שנה בנה את הסוכה כהרגלו באותו מקום, אולם אחר הבנייה הביעה האשה את דעתה שעדיף להעמיד את הסוכה בצד אחר...

רבי ישראל מאיר לא פצה פיו ובלא אומר ודברים סתר את סוכתו והעמידה בצד שביקשה אשתו.

אחר כמה רגעים אמרה האשה כי כעת היא רואה שבאמת היה עדיף להעמיד את הסוכה במקומה הראשון. ושוב, סותר החפץ חיים את סוכתו ומעבירה למקום הראשון, בלא לומר אף מילה אחת לאשתו!...

להסיר מכשול

טבח היוצא בלולב

יזהר האדם וידקדק הרבה להניח טבח פנוי ב"שדרה" של הלולב, שלא יכסוהו הערבות או ההדסים ולא יגיעו בגבולה, שבכך תהא ההולכה וההכאה ניכרת כשיגיענו. ולפיכך צריך שתהא שדרת הלולב ארבעה טפחים, חוץ מן העלים שלמעלה, וההדסים והערבות שלשה טפחים. (טפח = 48 ס"מ).

דין זה מעכב! שאם לא הניח טבח זה פנוי, לא יצא ידי חובתו וברכותיו לבטלה ח"ו, בין ביום הראשון בין בשאר הימים.

הסיום של השדרה הוא במקום שיוצאים העליונים האחרונים, וניכר בתחילת ה"פיצול".

להלכה צריך שיהיה טבח פנוי בפועל, ולכן מי שקנה הדסים או ערבות ארוכים יותר משלשה טפחים, צריך כמו כן להוסיף באורך שדרת הלולב, כדי שיהיה טבח פנוי. מתוך ספר "ולקחתם לכם" למו"ר הגאון רבי אלעזר רז שליט"א (ח"ב סימן ד)

נצור לשונך מספר "חפץ חיים"

ד. אבל אם יראה להן, שהחוטא ידע את עצם איסורו וגם במתכוין עשה את החטא כביאת עריות ואכילת דברים אסורים וכיו"ב, שנתפשט ידיעת אסורן בישראל, תלוי בזה, אם הוא אדם בינוני בשאר דברים, שדרכו להשתמר על פי הרוב מהחטא, ובוזה לא ראוהו שנכשל, רק פעם אחת בסתר, אסורין לגלות את חטאו לאחרים, אפילו שלא בפניו, והמגלה אותו אשום אשם על זה, כי אולי החוטא ההוא שב מדרכו הרעה ויגוניו ברעיוניו על זה החטא והוא נשוא עון לפני ה', כי עיקר התשובה לפי מרירות הלב, וכשיספר זה את החטא לפני המון, יהיה לבוז ולקלון בעיניהם, אחר אשר נחם על רעתו ונסלח לו על עונו, על כן יחטא ואשם האויל המזכיר עונו.

המדור להצלחת א. ש. ב. ח. תחי'

כסא דברכתא

לכבוד מורנו ורבנו הגאון

רבי אלעזר זאב רז שליט"א

לרגל הוצאת ספריו הנכבדים

אור שבעת הימים

ב' חלקים על כל הלכות סוכה

יהא ה' בעזרו להפיץ רובי תורותיו, ולהוציא

יתר חיבוריו ברוב נחת ושלוח. אכ"ר

הופיע!

האנציקלופדיה ההלכתית למצות הסוכה

אור שבעת הימים

ב' חלקים

כל מה שצריך לדעת

על מצות הסוכה, עשייתה ושיבתה

מדברי התלמוד והפוסקים עד מסקנת ההלכה

לכל השיטות ומנהגי העדות

חלק א' – כל הלכות הישיבה בסוכה, האושפזין, אופני החיוב והפיטור, ועוד.
חלק ב' – כל הלכות עשיית הסוכה, בניינה, כשרותה, הסכך, גויי סוכה,
דינים המצויים: דבר המעמיד, פרגולות, חבלי כביסה, מרפסות, ועוד

חובה בכל בית!

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הספרים:

"ולקחתם לכם" ג' חלקים - הלכות הנענועים וסדר הנטילה והתפילה, תורת הקנינים והמסתעף

אור שבעת הימים - על "הושענא רבה"

הליכות והנהגות ליום הושענא רבה מבואו ועד צאתו, בצירוף סדר קריאי מועד

להזמנות: 02-970-9118 או 054-845-6041